

CPS

Onderwijsontwikkeling en advies

LeaderinMe[®]

Leader in Me en Burgerschap

Burgerschapsonderwijs gaat over de ontwikkeling van leerlingen tot democratische burgers.

Leerlingen ontwikkelen de kennis, houding en vaardigheden die hen in staat stellen actief deel te nemen aan de samenleving. Deze maatschappelijke ontwikkeling staat in het onderwijs bekend onder de noemer 'burgerschap'. Van scholen wordt een bijdrage verwacht aan de bevordering van burgerschap van jongeren. Leerlingen worden gestimuleerd eigen opvattingen te ontwikkelen en een democratische houding te vormen.

De wet en bijbehorende kerndoelen

De minister heeft de wet 'verduidelijking van de burgerschapsopdracht aan scholen in het funderend onderwijs' opgesteld, deze is op 1 augustus 2021 in werking getreden. De nieuwe wettelijke opdracht schrijft onder andere voor dat scholen leerlingen kennis en respect moeten bijbrengen voor de basiswaarden van de democratische rechtsstaat, dat scholen daar doelgericht en samenhangend aan werken, en dat scholen dit evalueren en hierover verantwoording afleggen.

De kerndoelen 34 t/m 39 staan in het teken van Oriëntatie op jezelf en de wereld – mens en samenleving. Deze kerndoelen gaan over actief Burgerschap.

Een belangrijk onderdeel van de wettelijke burgerschapsopdracht is het bevorderen van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat. Leerlingen moeten kennis opdoen over vrijheid & gelijkwaardigheid & solidariteit als basiswaarden van de democratische rechtsstaat.

De volgende acht waarden geven richting aan concrete uitwerking: vrijheid van meningsuiting, gelijkwaardigheid, begrip voor anderen, verdraagzaamheid (tolerantie), afwijzen van onverdraagzaamheid, afwijzen van discriminatie, autonomie, verantwoordelijkheidsbesef.

1. Kennis van de democratie en rechtsstaat zelf, alsmede de grondrechten.
2. Kennis van en inzicht in de werking van respect voor de achterliggende abstracte basiswaarden, ook in hun onderling verband.
3. Het ontwikkelen van sociale en maatschappelijke competenties die de leerling in staat stellen deel uit te maken van en bij te dragen aan de pluri-forme, democratische Nederlandse samenleving.
4. Een respectvolle oefenplaats bieden waarin actief geoefend kan worden met de basiswaarden en burgerschapsvaardigheden geïnternaliseerd worden.

Bouwstenen Burgerschap SLO

Er zijn veel verschillende kaders rondom Burgerschap. Binnen CPS kiezen we ervoor om de bouwstenen van SLO te gebruiken en ondersteunen we je om je school als oefenplaats in te richten. De SLO bouwstenen bieden scholen

een kader om school specifiek, planmatig, samenhangend, zichtbaar en herkenbaar te werken aan Burgerschapsonderwijs. Op deze manier ga je op een verantwoorde manier aan de slag met de overheids-eisen van nu en morgen.

Overzicht van de zes bouwstenen (SLO)

1 Vrijheid en gelijkheid

Leerlingen leren van, door en over de waarden van de democratische rechtsstaat. Dit begint met regels/afspraken in de eigen leefomgeving en breidt uit naar de publieke ruimte en samenleving.

2 Macht en inspraak

Leerlingen leren manieren waarop ze besluitvormingsprocessen op vreedzame wijze kunnen beïnvloeden. Ze maken kennis met macht en gezag en de wijze waarop dit georganiseerd is op verschillende niveaus.

3 Democratische cultuur

Leerlingen leren dat hun stem gehoord wordt en dat hun inbreng ertoe doet bij besluitvormingsprocessen in de klas. Zij ervaren dat de ander ook een stem heeft en ontdekken daarbij overeenkomsten en verschillen tussen mensen.

4 Identiteit

Leerlingen ontdekken hun primaire en secundaire emoties, ambities, talenten en ontwikkelpunten. Ze raken bewust van identiteitsvorming aspecten en reflecteren op tradities, vieringen en rituelen.

5 Diversiteit

Leerlingen leren woorden te geven aan wat de ander doet en wil en ontdekken daarin overeenkomsten en verschillen. Ze leren onderlinge conflicten op te lossen. Ze maken kennis met levensbeschouwelijke stromingen.

6 Solidariteit

Leerlingen ontwikkelen manieren om eigen belangen en belangen van anderen te behartigen; alsmede uitsluiting, onrechtvaardigheid, discriminatie en ongelijke behandeling te herkennen en te benoemen.

Leader in Me

Het integreren van de bouwstenen van Burgerschap (SLO) met de 7 gewoonten.

Op Leader in Me scholen wordt de school gezien als oefenplaats voor Burgerschapsonderwijs. Op deze scholen zijn leerlingen gewend om te werken met leiderschapsrollen in de groepen en schoolbreed. De school wordt gezien als mini-maatschappij waarin iedereen zijn/haar verantwoordelijkheid draagt. Alle groepen werken met een groepsmissiestatuut en/of persoonlijk missiestatuut. Er is een Junior Light-

housteam of leerlingenraad actief, die proactief en democratisch een rol vervult in de school. Op veel Leader in Me scholen wordt gewerkt met een leiderschapsmap of portfolio, waarin je de ontwikkeling van het Burgerschapsonderwijs formatief kunt evalueren. Een leerling kan zijn/haar kennis, houding en vaardigheden in de leiderschapsmap of het portfolio aantonen, monitoren en ontwikkeling of groei laten zien.

Sociaal- maatschappelijke competenties

	Groep 1/2	Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
Kennis	9	7	5	7
Vaardigheid	6	7	7	6
Houding	5	5	6	7

De cijfers in deze tabel staan voor het aantal doelen per deelgebied per groep.

Sociaal-maatschappelijke competenties

Kennis = weten

Vaardigheid = kunnen en doen, praktische toepassing van kennis

Houding = gedrag en intentie, toepassen van kennis en vaardigheden

Toelichting

We maken onderscheid tussen doelen voor kennis, vaardigheidsdoelen en doelen voor houding. De leidraad voor onze leerlijn zijn de 6 domeinen van de SLO. Deze domeinen behelzen de acht basiswaarden van burgerschap.

De basisvaardigheden komen terug in de bouwstenen burgerschap en de bijhorende leerdoelen, die schoolbreed zijn geïntegreerd in de schoolcultuur: in de lessen, maar ook in projecten, schoolregels en afspraken, keuze van thema's en houding van leerkrachten en leerlingen.

Burgerschapsonderwijs gaat niet alleen om het leren van kennis, maar ook om het ontwikkelen van vaardigheden en houding. De wet en het inspectiekader noemen dit het ontwikkelen van sociale en maatschappelijke competenties. De school functioneert als een oefenplaats voor het ontwikkelen van de basiswaarden en burgerschapsvaardigheden.

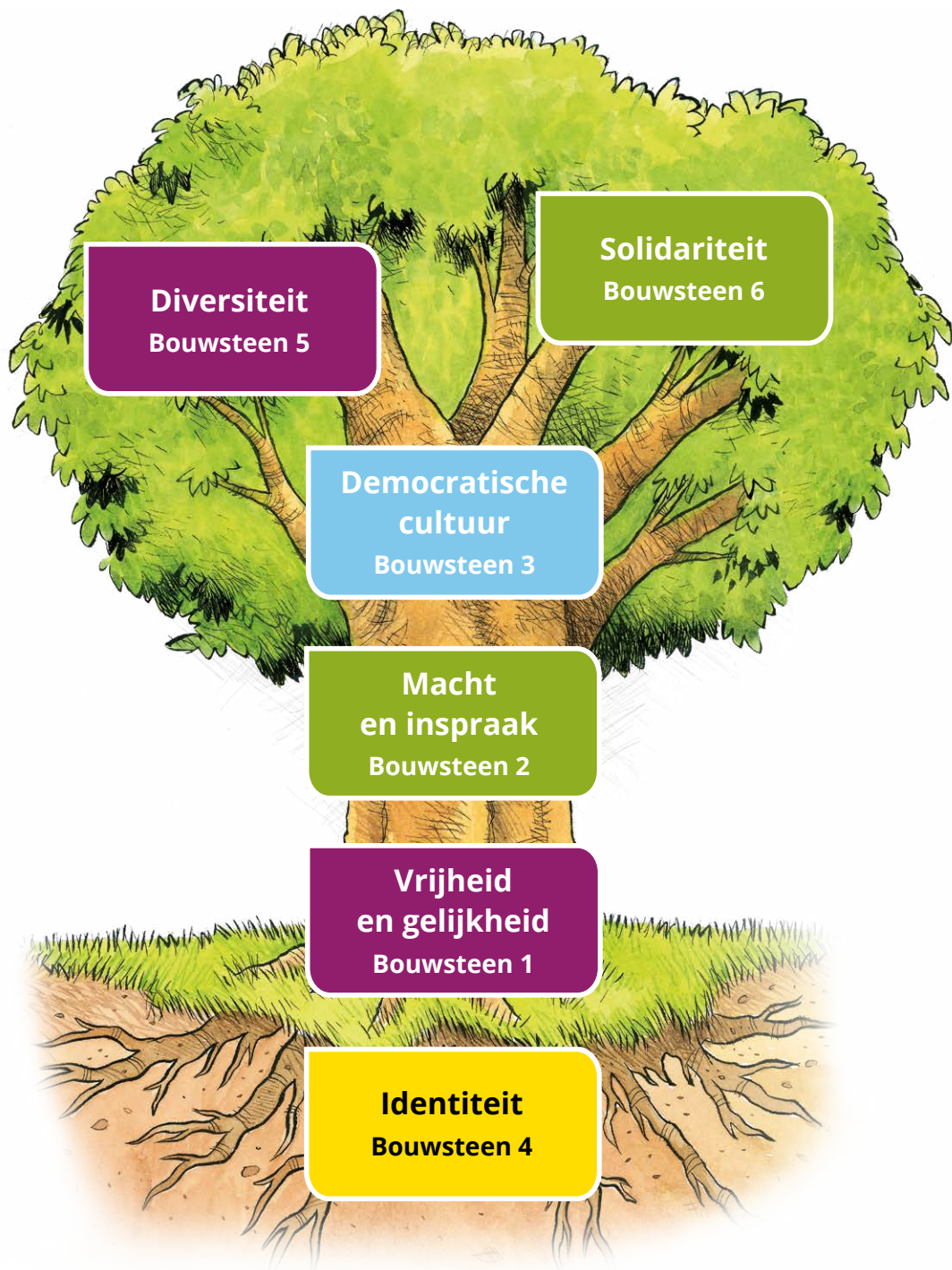
Juist binnen de schoolcontext leren leerlingen zich te verhouden tot de ander, zowel in de klas als in de school. Deze basiswaarden komen terug in de bouwstenen burgerschap, die schoolbreed van worden aangepakt en is geïntegreerd in alle onderdelen van het schoolleven: in de lessen,

maar ook in de projecten, het omgaan met afval in de school, de gezagsverhoudingen en de leefregels, de houding van de leerkracht, de keuze van thema's, het al of niet uitlokken van praktijk en oefening, enzovoort. Bij het nadenken over burgerschap komt de hele manier van samenleven in de gemeenschap van de school in beeld. Leerlingen ontwikkelen de burgerschapsvaardigheden aan de hand van leerdoelen en deze leerdoelen zijn onderverdeeld in kennis, vaardigheden en houding.

Kennis, verwijst naar de theoretische en praktische begrip dat we hebben van een bepaald onderwerp, taak of veld. Kennis omvat de informatie, concepten, ideeën en feiten die we hebben geleerd door onderwijs. Het is de basis waarop we vaardigheden en attitudes bouwen. Vaardigheden zijn de praktische toepassingen van onze kennis. Het zijn de dingen die we kunnen doen dankzij wat we hebben geleerd.

Houding verwijst naar de houding en gedrag die we aannemen bij het toepassen van onze kennis en vaardigheden. Het heeft betrekking op onder andere onze waarden, overtuigingen, motivatie die onze prestaties en interacties met anderen beïnvloeden.

Leader in Me en bouwstenen Burgerschap SLO

Paradigma's

Leiderschap
is een keuze

Iedereen
heeft een talent
en kwaliteiten

Ik ben de
verandering

De leerling
is leidend

Focus op
de hele leerling

De Leerlijn Leader in Me en Burgerschap is gebaseerd op dit model.

<p>Vrijheid en gelijkheid Bouwsteen 1</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Focus op de hele mens, zijn wie je bent • Iedereen heeft talent 	<ul style="list-style-type: none"> • Je eigen weer dragen • Basismoties • Pauzeknop • Proactieve taal • Cirkel van invloed • Transitiepersoon 	<p>Ik maak mijn eigen keuzes</p>	<p>Moed en consideratie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ik respecteer de keuze van de ander • Empathisch luisteren • Luister met oren, ogen en hart 	<ul style="list-style-type: none"> • Verschillen waarden • Samen is beter 	<p>Ik heb mijn eigen hobby's en interesses</p>
<p>Macht en inspraak Bouwsteen 2</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Leiderschap is een keuze • De leerling is leidend (school is oefenplaats) 	<ul style="list-style-type: none"> • Cirkel van invloed • Proactieve taal • Transitiepersoon 	<p>Gezamenlijke afspraken maken</p>	<ul style="list-style-type: none"> • WinWin mindset • Moed en consideratie 	<p>Empathisch luisteren</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Samen is beter • Derde alternatief 	
<p>Democratische cultuur Bouwsteen 3</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Leiderschap is een keuze • De leerling is leidend • Ik ben de verandering 	<ul style="list-style-type: none"> • Cirkel van invloed • Pauzeknop • Stop-denk-doe • Je eigen weer dragen 	<ul style="list-style-type: none"> • Persoonlijk missiestatuut • Plan van aanpak • Stellen van doelen 	<ul style="list-style-type: none"> • Focus op wat belangrijk is • Trouw blijven aan je keuze 	<ul style="list-style-type: none"> • Vertrouwen • Moed en consideratie • Win voor de ander 	<ul style="list-style-type: none"> • Talking stick • Debatteren • Basishouding luisteren 	
<p>Identiteit Bouwsteen 4</p>	<p>Ik ben de verandering</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ontdekken wie je bent • Ik kies mijn eigen gedrag (consequenties) • Zelfvertrouwen 	<ul style="list-style-type: none"> • Persoonlijk missiestatuut • Keuzes maken 	<p>Je plan uitvoeren</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Je eigen mening respectvol onder woorden brengen • Ik-boodschap 	<ul style="list-style-type: none"> • Verschillen waarden • Rekening houden met elkaar • Derde alternatief 	<ul style="list-style-type: none"> • 4 domeinen (hoofd, hart, lichaam en ziel) • Goed in balans • Wat geeft jou energie?
<p>Diversiteit Bouwsteen 5</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Iedereen heeft talent • Focus op de hele leerling 	<p>Transitiepersoon</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Emotionele bankrekening • Moed en consideratie 	<ul style="list-style-type: none"> • Je eigen mening respectvol onder woorden brengen • Empathisch luisteren 		<p>Ik heb mijn eigen hobby's en interesses</p>
<p>Solidariteit Bouwsteen 6</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Iedereen heeft talent • Focus op de hele leerling 	<p>Transitiepersoon</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Emotionele bankrekening • Moed en consideratie • Win van de ander 	<p>Empathisch luisteren</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Verschillen waarden • Rekening houden met elkaar • Samen is beter 	